

Családi hírek

(Négy sorig 4 P., azonfelül soronként 1 P.)

Schönfeld Rózsikát, Schönfeld Lipót nagykereskedő leányát, Nyitra, eljegyezte Haberfeld Jenő, a szobotisi rabbi z. c. l. fia. Weisz Ellyt, dr. Weisz Nathan rabbi (Balassagyarmat) leányát, eljegyezte Heiden Jenő, Heiden Leó ékszerész fia (Bpest).

Neufeld Rózsika Kisléta, Roóz Dezső Nagyállói jegyesek. (A nagyállói jesiva gratulál.)

Rosenbaum Sárkát, a tállyai főrabbi leányát, eljegyezte Katzburg Béla, az ózdi főrabbi fia. (Az ózdi „T. B.” gratulál.)

Schnitzler Malke Püspökladány, Weinberger Jiczchok Arakju Kisvárdai jegyesek.

Grünwald Aranka Miava, Rosenbaum Ármin Dun. Streda jegyesek.

Rosenbaum Ármin elnökünknek, Grünwald Aranka kisasszonnyal való eljegyzéséhez szívélyesen gratulál a:

Machziké Tóra ifj. egy., Dun.-Streda.

Lakodalmi díszébéd már P 2,50-től Niszel étteremben, Rombach utca 16.

Gestetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszertőzsde-tag. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-érmék alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kivánatra választékok küld.

הבורה התלמידים ומנהלי ונכאי ישיבת נאלאנאמא מביעים בזה ברכת מול טוב המה ולבית להביתם ויודיהם הקרים המופלגים בהפלגת חכמים כבוד שמש מפארים דיה' הב' ה' וכו' שמה' בונם פראנקפורטער ניי' והב' ה' וכו' היום האמם ניי' והב' ה' וידא הערצאן ניי' לרגלי ארושיהם. יהא רעוא שוונגם יעלה יפה ופה ושמע ההצלחה עליכם יופיע ובכל אשר הפנו רשכולו ותצלחו!

אנחנו משישים בזה כוס של ברכת מול טוב וכיש לכבוד אהובנו חברנו האבך מיי' בתויד' וכו' כשית מויה שלמה נראםמאן ניי' ביי' של כיק אדמו'ד שלישי'א רגלי נשואיו עם בה הרבני הנדיב המפורסם מויה יצחק אהרן פערל-שטיין ניי' מסאשמאר ויוונך יעלה יפה ופה ותוכה לבנות בית נאמן לרי' ולחוררת וכל עדיך יהיו מעוטרים בוד ההצלחה כאוות נפש הבניין הנאמנים הבורה התלמידים ומנהלי ונכאי ישיבת נאלאנאמא.

x MINDENKI PÉNZHEZ JUT, ha felesleges férfiruháit, butorait, szőnyeget, függőnyeit és régiség tárgyait. Rottenbergnek eladja, Paulay Ede (volt Szercesen) utca 46. Tel.: Aut. 18-5-21. Hívásra házhoz megyek. Ugyanott ezen tárgyak legolcsóbb árban vásárolhatók.

SZOMBAT ÉS ÜNNEP-NAP ZÁRVA

Neuvirth Testvérek
BUDAPEST, VII.,
KIRÁLY-UTCA 28. SZ.

órák és ékszerészek
Brillians, ékszerék, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menorák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely.

Sirkövek

legolcsóbban bel- és külföldi márványból saját villanyerőre berendezett telepünkön kaphatók.

Mózes Testvérek, X., Kozma-u. 5. Uj izr. temetővel szemben
Telefon: Kőbánya 75-56

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknel 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre kiüldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség előljárósága ezennel közhírré teszi, hogy az orth. kóser baromfiárúsítást a rabbiággal egyetértőleg újólaj szabályozta. Ezen újabb szabályozás alapján a hitközség előljárósága 1932. évi jan. 1-től kezdődő hatállyal korlátolt számban (15) adja ki az újabb jogosítványokat.

A jelenlegi orth. kóser baromfiárúsítási jogosítványok ez év dec. 31-én lejárnak, felhívjuk mindazokat, akik orth. kóser baromfiárúsításra jogot kívánnak elnyerni, hogy ebbeli kérvényüket legkésőbbben f. évi december hó 15-ig a hitközség titkári hivatalában (VII., Dob-u. 35.) írásban nyújtsák be, ahol a közelebbi feltételeket meg tudhatják.

Budapest, 1932. dec. 7.

A budapesti
aut. orth. izr. hitközség
előljárósága.

FESTŐMŰVÉSZEK
KEPEI
HOFFMANN
KEPKERESKEDÉSEBEN
BUDAPEST-IV. GERLÓCZY-UTCA 42/A

Apró hirdetések

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL Kaba. Házasságközvetítő. Biztos eredmény! Válaszbélyeg MEISELS házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Taliszszövőde, könyvkereskedés. Rombach utca 8. (A Rombach templommal szemben.)

FELESÉGÜL venném azt a jó házból való leányt, ki álláshoz juttatna. Esetleg benősülnek „Mérnök 32” jelíge.

INTELLIGENS, vallásos, orth., 30 éven felüli fess urileány, ki egy háztartásban mint az üzletben rendkívül tüchtig, férjhez menne özvegyemberhez is. Gyermekek nem akadály, miután rendkívül gyermekszertető. Leveleket „Ideális feleség” jelíge a kiadóhivatal továbbít.

BIZTOS megélhetést nyújtó üzlethez kevés tőkével társ vagy társnő kerestetik.

Ajánlatokat „Szerény” jelíge.

NYOMORGÓ beteg segélyt kér jószívű embertársaitól. Szinyai Henrik, Bpest, VI., Országbír-u. 52.

KÉT személyből álló családhoz perfekt főző- és minden munkát végző orth. leány felvétetik. Hetenkint 1 napra segítséget kap. Grosz Samu, Ujpest, Kossuth-u. 47.

VOLT ÖNÁLLÓ NYOMDÁSZ, szedő, gépmester, szerény igényekkel állást keres azonnali belépésre, hol szombatot tarthat. Szives megkeresését kér: Schwarz György, Kiskunmajsa.

SKREK-féle virstli, szalámi, felvágottak. Miskolcon is budapesti árban kapható. Perlsteinnél, Széchenyi utca 56.

Binaturin

a bélműködés
természetes
szabályozója.
Kapható minden
gyógyszertárban

Ára P 2.90

Fenákel Jónás

orth. kóser baromfi kereskedése
Budapest, Dob-utca 28. sz.
TELEFON: 31-6-73.

Zsir kicsinyben és nagyban, a legjutányosabb árban, vidékre is. Garantált tiszta és prima áru.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

אלגנע מיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ (Külföldre 25 P.)

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A trencsénteplicí, országos irodai, választás elé

December 20. és 21-én a szlovenszkoí orthodox szervezet delegátusai megfogják választani a központi iroda elnökségét és az országos képviselőseget. A választás elé érhetően nagy izgalommal és várakozással tekint a szlovenszkoí orthodoxia, de meglehetősen érdeklődést vált ki a választás a magyarországi orthodoxia körében is. Több érdekes és kevésbé érdekes jelöltet emlegetnek az elnöki tisztségre, választói ülések is gyakoriak. Lapunk pártok-külvilága folytán, a hozzánk ebben az ügyben különféle jelölt érdekében beküldött cikkeket nem közöljük. Azonban meg vagyunk győződve róla, hogy a megválasztott elnök, alelnök s a képviselőseget az orthodoxia elvei mellett hiven kitarthat. Szives megkeresését kér: Schwarz György, Kiskunmajsa.

Vasárnap Kassán második előkonferencia volt. Ezt a hitközségi vezetőség hivatalosan hivta egybe és 13 pontba foglalt határozatot fogadtak el az iroda jövőndő munkáját illetőleg.

A gyűlés lefolyását, mint G. B. tudósítónk jelenti, egy kínos incidens zavarta meg. Az egyik vidéki szónok ugyanis arra az eléggé el nem ítélt és orthodox szemszögből, mint merénylet meg-hélyezendő kijelentésre ragadtatta el magát, hogy „az orthodoxia a létezése óta egyetlen országban sem produkált még, peszáchliszten- és cukron kívül, egyebet”. Ezen kijelentésre óriási vihar támadt, amire a szónok némiképp kimagyarazni igyekezett meggondolatlan elszólását, hogy „alig tettek egyebet...”. A konferencia résztvevői csoportokba verődve, még sokáig tárgyalták eme minősíthetetlen támadást az orthodoxia ellen. Érsekújváron és Poprádon is voltak előkonferenciák.

Érdekes, hogy minden egyes értekezleten megállapodtak egy bizonyos elnök-

jelöltben, de mindenütt más és más jelöltet tartanak „egyhangulag” az „egycélű alkalmasnak” az elnöki szék betöltésére. Így „egyhangulag” más a jelöltje Pozsonynak, más Érsekújvárnak, Poprádnak, de más a multheti kosicei értekezletnek a jelöltje (aki véletlenül azonos a pozsonyival) és más az „egyhangú” jelöltje — az e heti kosicei gyűlésnek.

Kaiser Efrájim (Bratislava) írja: Az előkészítő bizottság magában egyesíti a

A szlovenszkoí elnökválasztás körül

A választás körüli harc, amivel számolni kellett, máris féktelenül tombol, felkavar s kíméletlenül végigsöpör. A levegő szinte eresztett sok-sok jelölt-kül szélnek eresztett sok-sok jelöltnévtől. Míg a pártokon felül álló Zsidó Ujság, igen helyesen a legszigorubb semlegességet tanusítja a kérdésben s nevetek még csak meg sem emlit, addig a szlovenszkoí felekezeti ujságok mind — persze, mindegyik a maga pártállása szerint — jönnek látják vásári reklámhangon elnökjelöltet ajánlani, mondván, hogy az ő portékájuk a legjobb, a legmegbízhatóbb és a legtartósabb... Viszont az illetékes körök — nagyon helyesen — felelősségük tudatában, nyakig begombolkozva, a legelzárkóztabb álláspontot foglalják el. Hisz kiforrott helyzet a személyek tekintetében még igazán nincsen. A felekezeti lapok tudósításait olvasva, önkéntelenül mosolyra kényszerülnek ajkaink a sok ömlengő dicseget hallatára, amit a t. jelölt urak szemébe és fülebe mondanak a nagy nyilvánosság előtt. Egyenesen a jóízűség ütközik az ilyen komoly, tiszteletet parancsoló vezető állásra, ujsághasábonok jelöltet ajánlani. Nem minden irónia nélkül való az sem, mikor egy cso-

kelet- és nyugat-szlovenszkoí jerém döntő csoportját. A bizottság érintkezésbe lépett a pozsonyi, érsekújvári, kassai és nyitrai főrabbiakkal s

megállapodott az elnök személyében. Az irodai alelnökre vonatkozólag még tárgyalások vannak.

A bizottság teljes egyöntetűségben dolgozik s elítéli azt, hogy egyes frakciók a független orthodoxiára káros elemekkel is najlandók szövetekezni, csak hogy pártoskodásukat kiélhessék.

port — elég szerénytelenül — a „jerém” jelzővel tiszteli meg önmagát; ezzel egyszersmind a másik csoportot posimma akarja bélyegezni. Ugyanakkor pedig az ellentábor az előbbi csoport vezetőinek jelenét és multját pellengérezzi, nem riadva vissza a legocsmányabb, félreérthetetlen célzásoktól, amiből mindenre inkább, mint jírász somájimra lehetne következtetni. Acháj verábaj-száj, laj zü haderech! Milyen véleményt alkot magának rólunk a ránk figyelő külföld? Ne felejtjük el, hogy a szlovákiai orth. zsidóságnak mélyen járó ügyéről lévén szó. Még pedig azon konzervatív zsidó tömörületnek ügyéről, mely gondolkodásban és cselekedetben példás vallás-erkölcsi alapon áll. Még a választási harc tusájában sem lenne szabad ki-vetközni igazi mivoltunkból s anynyira megfedkezni önmagunkról, hogy egymás legszentebb érzelmeit sértegetjük! Ami a választandó személyeket illeti, csak a mindenképpen érdemes, méltó és feddhetetlen mult személyiségek jöhetnek tekintetbe.

Mert hisz nem az, az igazán nagy, ki elbizakodottságában annak tartja magát, ki azt hiszi: „mi jairideni órecz, ki birna engem a földre te-

perni?" A válasz megtalálható rá ugyanott: „Ha még oly büszke, utolérhetetlennek vélt magasságba emelkedtél, mint a sas és a csillagok közt véled lakásod, még akkor is, *misom ajridchó neüm Hásém*, onnan is le-

taszítlak, mondja az Örökkévaló". (Lásd az e heti háftorában.)

Bizonyos előjelekből ítélve, megelépedések várhatók, mert azok, akik igazán vezetésre hivatottak, szerényen meghuzódnak visszavonultsá-

gukban; méltóságukon alulnak tartják, hogy neveiket hordók tetejéről hirdessék. A nagy közönség legyen fegyelmzett és kellő tudatában annak a feladatnak, melynek megoldása az ő kezében van. B. L. (D.Str.)

Bírósági határozat autonómiánk védelmében: Hitközség és alkalmazottai között hitfelekezeti jogszabályból származó követelés érvényesítésére a világi bíróság nem illetékes

A napilapok törvényszéki rovata sajnálatosan sokszor említette annak a dunántúli orthodox hitközségnek nevét, amely Rabbi Jechezkel Landau híres prágai főrabbi nagy művének, a „Najdo Bijehudó"-nak tanúsága szerint már 150 évvel ezelőtt az orthodoxiának erős vára volt. Paksról van szó. A községet most azzal kapcsolatban említették, hogy egy elbocsájtott metszője éveken keresztül a polgári bíróságnál akarta igazát keresni s természetesen, az érdekét képviselő ügyvéd a napilapokban ismertetett perirataiban nem nagyon tett szordinót a hangjára és olybá tűnt fel, mintha valami középkori inkuizíció áldozatról volna szó. Arról a valótanságról is többször történt említés, hogy a metszőt a főrabbi „kiátkozta az orthodox egyház kebeléből”...

A hosszú 8 éves perlekedés után most pontot tett a törvényszék ítélete, amelynek értelmében:

A törvényszék hivatalból pergátó kifogást észlelt és azzal az indoklással szüntette meg a pert, hogy a hitközség s alkalmazottal között hitfelekezeti jogszabályból származó követelés érvényesítése nem tartozik bírói utra.

A polgári bíróság ez alkalommal tehát a felekezeti autonómia körébe utalta az ügyet.

Az eset részleteinek nem-ismeréséből kifolyólag nem vonhatjuk le belőle a kellő tanulságokat. Mindenesetre ezzel kapcsolatban kidomborodik fontosságában az Orthodox Központi Bizottság legutóbb tartott ülésén elfogadott s a hitközségi tisztviselők anyagi helyzetének megjavítását célzó biztosításról szóló határozat. A tisztviselők helyzetét az adott viszonyokhoz képest javítani kell, de különösen áll ez a metszőkre, akiknek

szolgáltatatól függ a hitközség vallási élete és jellege. Ép úgy, mint az ismert mondás szerint a „sajfor” nem trombita, nem kürt, nem tárogató, hanem csak — sajfor, azonkép a metsző nem tisztviselő, nem hitközségi alkalmazott, hanem — sajchet — egy speciálisan különálló kategória: Az ő szolgálati pragmatikája már évezredek, századok óta van a Sülichon Örűch-ban kodifikálva és így csak természetes, hogy ténykedése egészen sajátos, csak vallási hagyományainkból magyarázható. És csak ilyen szemszögből lehet megérteni, miért köt sajchetot a hitközség rabbijához erkölcsi és vallási függelem, amely nem alárendeltséget jelent, hanem közös engedelmisséget a szentség törvényei, a ritualitást kinyilatkoztató Mindenható akarata iránt. Mindkettőjüket köti az „áchrájusz”, a felelősségérzet, amellyel tartoznak saját lelki-

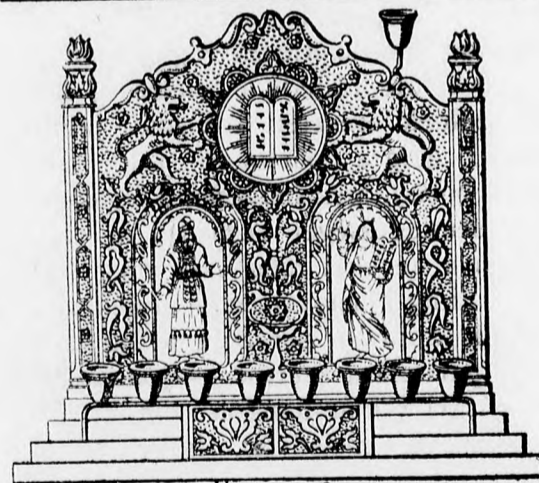
ismeretüknek s l'tennek, úgy az irányításban, mint az engedelmisségben. E felelősségérzetet mindenképpen erősíteni kell. Az Orthodox Központi Bizottság legújabb határozata a hitközségi tisztviselők biztosítására ennek a célnak szolgálatában áll. Igazi áchrájusz-érzet mellett, a Sülichon Örűch megkívánta neemónusz, lelkiismeret mellett, a sajchet ügye sohasem kerülhet a polgári törvényszék elé.

A zsidók az okai

Bécsből táviratozzák: Az osztrák hitleristák vezére Frauenfeld Eduard a legmocskosabb módon beszél a zsidokról és minden bajnak szerinte ők az okai. A bécsi szocialista „Arbeiter Zeitung” mult héten kijött azután egy felfedezéssel, amely becsületes közvélemény mellett örökidőre elnémitaná az ilyenfajta demagógiát. A szocialista újság ugyanis fényképen közli a bécsi zsidó kórház bizonyítványát arról, hogy Frauenfeld Eduard a hitközség kórházában egy hónapig ingyen ellátásban és gyógykezelésben részesült. Ebből az alkalomból tehát a zsidók az okai mindennek, tudnillik, a Frauenfeldet gyógyított zsidó orvosok okozták, hogy most zavartalanul gyalázhajta jötevoit.

Mi újság Vácon?

Vácról jelentik nekünk: Az orthodox hitközség vasárnap tartotta elnökválasztási bizottsági választását. A bizottság tulnyomóan Hermann Ignác eddigi elnök megválasztásának híve. Alakult azonban egy — az eddigi rezsim ténykedésével elégedetlen — ellenfrakció, Löwinger F. Sándor, Löwinger Samu, Ungár Jónás, Schick Bernát stb. vezetésével. (Közöljük állásfoglalás nélkül. — Szerk.)

Moos Cür.

Ezüst menóra dúsan aranyozva, elmésen beépített zeneszerkezettel, amely a moajz czür-dallamot játssza. Vitrináznak vagy szobadísznek igen alkalmas. Értékes ajándéktárgy. Nagys. 25x22 cm. Ára 100 P **Sternberg A. Bp. Bálvány u. 23.**

Kizárólag egyedül orthodox kóser

WEISZ MÓR keksz, kétszersült és süteménygyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42—3—65.
Nápolyi, csokoládédessert, tortakülönlegességek.

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

Világküzdelem a szombat megtartásáért

Hogy a mai kereskedelmi és ipari életben a szombattartó zsidóság kimondhatatlan megerhelési anyaggal, műnyelven: *hendikeppel* megy neki az életküzdelemnek, azt mindenki tudja. A szombattartás érdekében tehát elsősorban szükséges volna a szombattartók kölesónés támogatása.

A szombattartás érdekében arra kell törekedni továbbá, hogy a vasárnapi munkaszünet kényszere módosíttassék a szombattartók részére. Ez meg van némely európai országban (Hollandia, Anglia), de az országok nagyrészeben még fel kell világosítani a közvéleményt ebben az irányban. Nagy csapás fenyegeti állandóan a lengyel zsidókat, hogy behozzák az általános vasárnapi munkaszüneti kényszert Lengyelországban, a mi a vergődő zsidó kisexistenciákra halálos csapást jelentene.

Ebben az ügyben nyilvánította véleményét december 11-én a pozsonyi kereskedői világ egy nagy manifesztációban, amikor rámutatott arra, hogy az adók és szociális terhek alatt nyögő kereskedőt — s a szombattartók különösen ide tartoznak — nem szabad a teljes vasárnapi munkaszünettel még mélyebbre taszítani.

Természetesen egész más lenne a helyzet, ha behoznák az 5 napos munkahetet, amikor szombaton mindenképpen szünetelni fog, a zsidóság azonfelül még ünnepelni is. Az 5 napos munkahét kezd kilépni a fantáziák világából.

A Genfben székeltő nemzetközi munkahivatal ugyanis szeptember 22-én tartott konferenciáján elhatározta, hogy a munkaidő megrövidítésének, valamint az 5 napos munkahét kérdésének tárgyalására külön értekezletet fog összehívni. Az értekezlet 1933. január 10-re van kitűzve és a tárgyalás anyaga már megjelent mint külön kiadvány, ilyen címen: „A racionalizálás szociális kihatásai”. A könyv szerint a különféle anyagokból beérkezett tapasztalatok alapján ki van mutatva, hogy a racionált üzem igen gyakran nagyobb erő-kifejtést és feszültebb figyelmet követel a munkástól. Ebből következik, hogy ezt a fokozott megerőltetést ki kell egyenlíteni munkaidő megrövidítésével, mert különben az új észszerűségi módszerek veszélyt jelentenek a közzgazdaságra, mivel a munkakerő tartalmát hamar felemészítik. A termelésnek új és új találmányokkal való fokozása szükségessé teszi a munkaidő megre-

formálását és ezért van az, hogy Amerikában, a találmányok hazájában, oly erős az 5 napos munkahét utáni törekvés. De nemcsak az emberrel való gazdálkodás és társadalmi egészségügy szempontjából fontos a munkaidő rövidítése, hanem kulturális és emberi szempontokból. Az elmechanizálódás, azaz a gépszerűség, a merev munkabeosztás és egyformaság lehetlenné teszi a munkás számára, hogy hajlami és egyéni kívánságai szerint tevékenykedjék. Ezért nyujtani kell nekik kiegyenlített egy nagyobb szabadidő formájában. Ez a megnagyobbított szabadidő igen fontos tényező annyiban is, hogy a fogyasztást fokozni fogja.

Egy új állam régi zsidósága

Mult számunkban említettük már, hogy a függetlenné vált Irák ázsiai tartomány, (Mezopotámia) belépett a népszövegségbe és hogy első teendője volt, hogy eltiltotta a zsidó iskolákban a pénteki tanítást. Ebből az alkalomból dr. Fischel jeruzsálemi tudós, aki a középső Kelet (Perzsia, Afganisztán) országait bejárta, követtekötet közli Irák zsidóságáról. Az új államban kb. 100.000 zsidó lakik. Azok közül 70.000 Bagdadban és környékén, 12.000 Basra tartományban, és 18.000-en Mosulba valók. (Mosulban vannak a nagy petroléumforrások, a melyek miatt tulajdonképpen Anglia igényt formált Irák mandátumára, amelyről lemondott, amikor biztosította magának, hogy a mosuli petroléumforrásokat csöveken elfogják vezetni a Földközi tengerig.) Az iraki zsidóság két teljesen különböző csoportból áll. Egyfelől ott vannak a babilóniai zsidók, kiknek zsidó szellemi életük van, kb. 82.000-en, másfelől Mosul környékén Kurdisztán tartományában a „kurd” zsidók laknak. Vagy száz faluban el vannak szórva. Némely faluban 5—10 család lakik egészen izolálva. Teljesen műveletlenek, a zsidóságból alig tudnak valamit, néha hozzájuk vetődik egy vándor *melamed*, aki 1—2 vallási szokásra tanítja őket. Mindenféle babonának hódolnak, az öregek álomfejtéssel, sorsvetéssel, amulettek készítésével foglalkoznak. Társadalmi helyzetük a lehető legszomorubb. Kiskereskedéssel foglalkoznak, azonkívül még mint öszerekek tengetik életüket, a legnehezebb és legalacsonyabb fog-

Mindezek a fejtegetések, amelyek olyan könyvből valók, amelyet az ipar és a gazdaság kutatóinak köréből állították össze, teljes mértékben igazolják a *Somré Sabosa* Világszövetségnek az ötnapos munkaheten alapuló propagandáját, amelynek értelmében a mai gazdasági rend egész jól fenntartható úgy, ha a munkás szombaton és vasárnap pihen. A nemzetközi munkahivatal könyveinek ama kitétele pedig, hogy a munka elmechanizálása szükségessé teszi, hogy egyéni hajlami szerint tevékenykedjék egy munkaszüneti napon, ugy hangzik, mint a régi zsidó szombati pótlékeknek (*n'somó f'széro*) szocialista frazeológiába való beillesztése.

lalkozásokat üzik. Az arak nevű ital, továbbá fűszerek, droguista szerek, gyógyfüvek készítése ugyszólván az ő kizárólagos monopóliumuk. Amikor nevezett dr. Fischel meglátogatta őket, panaszkodtak azon, hogy kettős golyusban vannak: egyrészt a kurdok gyűlölik őket, másrészt az arabok kellemetlenkednek nekik. Pedig egyébiránt a kurdok és az arabok a legengesztelhetlenebb gyűlölettel viseltetik egymás iránt és csakis akkor kötnek békét, ha együttesen lehet ütni a szegény kurd zsidó páriákat. Ez történt 1929-ben is, amikor az arab sajtó ugy állította be a palesztinai pogromokat, amelyekben a zsidók az ellenük támadó arabokat sokszoros veszteséggel jól elverték, hogy ez nem egyéb, mint — a zsidóság pusztító hadjárata az arabok ellen. Erre azután az arabok rábirták a kurdokat, közösen menjenek neki a közöttük élő zsidóknak. Borzasztó pusztítást vittek volna véghez, ha a mandátumot birtokoló Anglia kellő időben nem küldött volna angol csapatokat. Most, hogy Irák független lett, a kurd zsidók még jobban ki vannak téve a csöcselék szeszélyeinek, és azért általános körükben a vágy, hogy kivándorolhassanak Palesztinába. Zsidó vallásosságuk nem nagy, de zsidó önértékük vérükben van. Mint különösséget meg lehet említeni a kurdisztán zsidókról, hogy ők az egyetlen zsidó réteg, amelyik mint élő nyelvet beszéli az arameus nyelvet, mely azonban ugy a mi *targümunkiol*, mint a *qemoro* nyelvzetétől különbözik.

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlok, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosárak nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31

Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fiókküzet: Nádor-utca 21.

Az orth. leánynevelés kérdéséhez

A Zsidó Ujság a multkor hirt adott a szlovenszkói „Bész Jákaj” nőképzési mozgalomról. Nem ismerem jól a mozgalomról, de mégis papírra vetek egy pár sort, hogy a fontos kérdésre felhívjam a mi illetékes köreink figyelmét is.

A Zsidó Ujság sokat foglalkozik a jesiva növendékeinek problémájával, igen helyesen, mert ez jelenti az orthodoxia jövőjét. De épen úgy, mint ahogy első-rangu kérdés az orthodoxia léte és fennmaradása szempontjából, hogy fiatalok jésivába járjanak, még jobban kell ügyelnünk arra, hogy az orth. lányok a mai kor felvilágosodottsága dacára, illetve annak megfelelően felvértezve lépjenek az életbe. Mert a böchert a külvilág kísértései ellen megvédi a Tóra („borósi jézer horá, borósi távlin kenegdaj”), de mi védi meg s mi vértzi fel, még akár a vallásos család a talmid chóchom leányát?

Nem lehet e tekintetben struccpolitikát folytatni. A rádió és feminizmus korszakában csődöt mond a régi nevelési rendszer, különösen akkor, ha az a talmid chóchom szegény és kénytelen leányát kenyérkereseti pályára adni. Ezek a leányok megismerkednek a zsidótlan környezettel, anélkül, hogy erre kellő felkészülve lennének. Mert irodába addig nem járhat, míg a gép- és gyorsírást el nem sajátította. Minden szülő áldoz arra, hogy leánya a kereskedelmi szaktanfolyamot elvégezze, de ugyanakkor elfelejti őt előkészíteni a szabad életben való megjelenésnél szükséges zsidó önértékre, vallásosságra. Meg kell őt tanítani, hogy megtudjon válaszolni egy zsidóságot lenező barátnőnek, de még jobb, ha oly szervezetet létesítünk, ahol a mai kornak megfelelően, társaságban, zsidó körben, megtalálja a helyét. Ki kell építeni a helyi csoportokat, mindenütt akad egy-egy nagyszony, aki ezt a kezébe veszi, csak fel kell hívni rá a figyelmet.

A leány nem nélkülözheti a társaságot. Az arra hivatottnak felülről kell irányítani és tömöríteni egy leányegyletbe a fiatalságot, még mielőtt egy másik áramlat máshová sodorná őket.

A Tóra szerint Lóvon először a leányokat kérte számon Jákajtól, Lóvon jól értette ezt a dolgot, értsük meg szavai, hogy első sorban a leányok zsidó nevelésére irányítsuk figyelmünket.

Günsberger Fülöp

Ötven arany és ötven botlítás legendája...

Egy régi széferben a következő történetet olvastam:

Egy hódító király felépítette székvárosát, gyönyörű palotákat emelt, díszkereteket ültetett. A legszebb márványépületbe költözött tanácsadóival. Kincstárát megtöltötte a sok zsákmányolt drágasággal. Arany, ezüst tárgyak, az ötvösművészet remekei töltötték meg az óriási termeket. De mindent felülmúlt a képtár,

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

A legújabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

mely zsufolva volt a leghíresebb festőművészek remek műveivel; minden ország és korszak klasszikus alkotásaival. Nagy szakértelemmel válogatta ki a művészeti remekeket.

Hogy népének örömet szerezzen, megnyitotta a képtárait a nagyközönség számára. Elbizakodottságában kihirdette, hogy aki bármely kiállított festményben hibát talál, ötven arany jutalmat kap. Látogatók ezrei lepték el a képtárat, de bizony hibát egyik sem talált a galéria festményeiben. A király öröme határtalan volt.

Egy napon egy vándor zsidó került a ragyogó fővárosba és meghallotta a király által kitűzött pályadíjat. Mit nem tesz egy szegény zsidó ötven aranyért? Gondolt egyet, szerencsét fog próbálni és elment a képesarnokba. Rövid sétálás után kijelenti, hogy ő bizony talált egy hibát. Elővezetik a király elé és elmagyarázza, hogy a buzaföldet ábrázoló képen egy madár áll az egyik kalászon és a kalász nyilegyenes, holott a madár sulya alatt meg kellene görnyedni. — „Igazad van”, mondja a király és szó nélkül kifizeti az ötven aranyat.

A sikeren felbuzdulva jelentkezik egy másik hitsorsos. Körülnéz s jelentkezik, hogy bizony ő is talált hibát egy képen. A király elé vezetve előadja, hogy a „Kol-Nidre“-ájtatosságot ábrázoló képen a frigláda előtt szónokló rabbi ajka mosolyra hajlik, ami az est komoly hangulatánál és a közönség meghatottságánál fogva szinte lehetetlen és diszharmonikus. A király visszavonult tanácskozára s nemsokára kihirdették a zsüri ítéletét, hogy ötven arany helyett ugyanannyi botlítást kap.

— Hát nem igaz és helyes az én kifogásom a képre — kiáltott fel magánkívül hitsorsosunk. Hogyan lehet stilszerű az életéért és családja életéért reszkető ájtatos közönség komoly meghatottsága a rabbi mosolyra hajló arcvonásához?!

— Neked igazad van — felelé a király —, de ha valaki a meghatott arcokon keresztülsiklik s csak a rabbi arcán talál kifogást s eszébe sem jut, hogy ez fájdalmas mosoly is lehet, az — csak rosszlelkű zsidó lehet.

A mese régi, de a tanulsága mindenkor időszerű.

Hermann Ignác

Propaganda akció!

Ötven pengőért megtanítom szabni divatlap szerint. Hatóságilag levizsgáztatom. Iparjogot szerzek.

Katz József angol és francia női szabó Budapest, Király-utca 19.

SZOMBAT ÉS ÜNNEP-NAP ZÁRVA

Neuvirth Testvérek

Órás és ékszerészek BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCA 28. SZ.
Brillians, ékszerek, ezüst disztárgyak, gyertyatartók, menorák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely.

Parókákat divatos, izléses

hullámos hajból csak
PIECHNIK ÉS MECHTL-nél

Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Orthodox hitközségi küldöttség az osztrák bibornok-érsek előtt

Kismartonból írják nekünk: December 9-én időzött városunkban Dr. Theodor Junitzer egyetemi tanár, osztrák bibornok-érsek. Ez alkalomból tiszteltelte előtte a kismartoni orthodox hitközség küldöttsége, amelynek tagjai voltak Schlésinger főrabbin kívül Wolf Sándor, Wändorfer S. és Klein József. A főrabbi az egyházfejedelmet a zsoldárköltő szavaival üdvözölte: „Szereted az igazságot, gyűlöld a gonoszságot, ezért felkent téged I'ten, a te I'tened” (ohavto cedeck vatisno resá...) és rámutatott arra, hogy Ő Eminenciája a legzivatárosabb időben mindenkor a nyugalom és a béke hirdetője volt.

Az egyházfejedelmet szemmel láthatólag kellemesen érintették a fő-

rabbi szavai, melegen megköszönte azokat, majd azt mondotta:

— Főrabbi ur az egyetemen való tevékenységre célzott, ott is csak emberi kötelességeimet teljesítettem, sajnos, nem sikerült elérnem egészen azt, amit akartam. Ma a templomban a felekezetek közötti békéről prédikáltam. Hisz mi mindannyian egy I'tennek gyermekei, miért tesszük még keserűbbé a mostani időben ugyanis elég keserű életet. Legyenek meggyőződve, hogy új működésemben eddigi elveimet fogom követni.

A bibornok-érsek azután még soká elbeszélgetett a küldöttség tagjaival és szívélyesen elbucszott fölük.

Az egyházfő szavai bizonyára élénk visszhangot keltenek majd az ország katolikus lakossága körében. H. K.

Chószid történet...

— Tárcá —

Történet egyszer, hogy egy fiatal ember a szadagorai szent rebbe, R. Jiszroel Részinernek rokona, elvesztette egész vagyonát. Elment a rabbihoz és kérte, adna neki ajánlólevelet az ő chószidjaihoz. A rebbe azonban vonakodott ezt megtenni és azt mondta neki:

— Nem helyénvaló, ha őseink érdemeit hasznosítani akarjuk a magunk számára. Inkább adok neked ajánlólevelet berdicsevi sógoromhoz, R. Jákaj Halpernhez, hogy alkalmazzon téged üzletében. Ily módon a fejed munkájával fogod fenntartani magadat, nem pedig könyöradományok gyűjtésével. Hallgasd csak meg ezt a történetet:

— Élt egyszer a Szentföldön egy nagyon tudós, jámbor és itenfélő ember. Nem volt semmilyen üzlete, kizárólag a Tóra tanulmányozásával foglalkozott. Nagyon szegény ember és három eladó leánya volt, de nem volt semmije, hogy azokat kiházásíthatta volna. Ekkor azt tanácsolta neki a felesége, utazzék zsidó-lakta külföldi országokba és gyűjtsön könyöradományokat „hachnoszasz” kaló céljaira. Abban az időben ritkán mentek zsidó földi emberek külföldre, tehát úgy vélte az asszony: bőségesen fognak adni a hiteltértek. Embereinknek nem volt más válassza, de semmiképpen sem akart a külföldi zsidók előtt azzal kérkedni, hogy ő zsidó földi lakos, mert nem akarta Erec Jiszroel szentségét a maga számára hasznosítani. Csak ha valamelyik szent rabbihoz kerül, gondolta, az előtt fedje fel a maga kiletét.

— Utak indult, sokat nélkülözött, végre Szadagorába érkezett apámhoz. Neki meg-

mondta, hogy ő kicsoda, apám adott neki hat aranyat és azt tanácsolta, keresse fel sógorát, Rabbi Dóvidot; az nagyon bölcs ember, aki majd jó tanácsot szolgált. Az ember oda is utazott Rabbi Dóvidhoz, ez is hat aranyat adott neki és azt tanácsolta, keresse fel a przemislányi Rabbi Miért. A világ profétának tartja, ő mindenesetre jó tanácsot fog adhatni. A zsidó földi vándor elment tehát Przemislányba és próbált bejutni a rabbihoz, hogy előtte felfedje kiletét. Am a rabbi háziszolgája nem akarta beengedni, mert üres kézzel jött. Ez keddi napon történt. Szerdán és csütörtökön is hiába igyekezett bejutni a rabbihoz. Este elment a templomba. Ugyanabban a templomban imádkozott akkor egy szabómester is. Ennek feltűnt az idegen, meg is tetszett neki, mert nagyon itenfélő embernek látszott. Imádkozás után oda ment hozzá, szívélyesen üdvözölte és meghívta vacsorára. Az idegen elfogadta a meghívást és az éjszakát is a szabó házában töltötte el. Reggel ismét templomba ment és imádkozás után arra kérte a szabó, maradna nála szombaton át is. Az idegen látta, hogy a szabó nagyon vallásos ember, elfogadta a meghívást. A derék szabó nagyon megörült, hogy I'ten ilyen szombati vendéget küldött neki és meghagyta feleségének, hogy bőségesen gondoskodjék mindenről, egyuttal közölje néhány ismerősével, milyen tiszteltreméltó vendége lesz szombatra és kérte őket, jöjjenek ök is el solajs szüdajszhoz, hátha böles beszédet hallanak az idegentől. Jöttek is mindannyian és együtt ültek a vendéggel, de senki sem sejtette, ki legyen az idegen és hogy hová való.

Vasárnap reggel Rabbi Meir behívtá magához háziszolgáját és így szólt hozzá: — Valami dicsfényt látok a Szentföld-

ről. Kutass az egész városban egy zsidó földi ember után és ha megtalálsz, hozd ide. Ha nem hozod ide, akkor izekre szedlek szét.

A szolga nagyon megijedt, mert ilyen erőlyesen még sohasem beszélt a rabbi. Nyakába vette a várost, de bárholgy kutatótt is, senkit nem talált, aki a Szentföldről érkezett volna. Végül a piactérre ment, ahol a vidékről érkezett emberek szoktak vesztegelni és mert most először látták ezen a helyen a rabbi szolgáját, valaki megkérdezte tőle, hogy kit keres? A szolga azt felelte, kell, hogy valami zsidó földi ember tartózkodjék a városban, mert a rebbe szigoruan rámparancsolt, hogy hozza vigyem. Ezt az embert keresem. A másik megjegyezte, hogy hallomás szerint a szabónak vendége van; hátha az a keresett ember? A szolga el is ment a szabóhoz, megtalálta a vendéget és nyomban felismerte benne azt az embert, akit nem akart a rebbehez beengedni. Az idegen a szolga kérdésére beismerte, hogy ő az a zsidó földi jövevény és a szolga azonnal Rabbi Meir elé vezette.

— Dicsértessék az Ur — szólt hozzá R. Meir, — hogy ide vezetted, mert pénzt órázok a számára, hogy leányait férjhez adhassa. A felső régiókban tekintettel voltak az Ön nagy tudományára és nem akarták, hogy anyagi gondok miatt lemondjon a szent Tannal való foglalkozásról. S ezért már akkor, mikor az Ön leányai megszülettek, megparancsolták nekem jentől, hogy lassacskán összegyűjtsen számukra a hozományt.

A rebbe ezután az asztalára tette a bizonyos helyen őrzött ládikát, melyben hatszáz arany volt. A sok arany bizony már meg is feketedett a hosszú idő alatt.

— A vendég, hátlája nyitvánításával elbucszott R. Miértől és ismét apámhoz jött Szadagorába. Megköszönte a jó tanácsát, majd megmutatta neki a pénzt. Apám pedig sajátkezűleg fényesre tisztította a megfeketedett aranyokat.

— Látod, — fejezte be a szadagorai rabbi — milyen jutalmat nyert az illető ember, mert nem akart Erec Jiszroel szentségéből hasznot húzni. Ezt jegyezd meg magadnak és te se akard őseid érdemeit a magad hasznára fordítani. Itt a levél a berdicsevi sógoromhoz; ő alkalmazni fog téged üzletében, te a két kezed munkájával fogod megkeresni kenyeredet.

Binaturin

a bélműködés természetes szabályozója kapható minden gyógyszerárban
Ára: P 2.90

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 30. Irta: Dr. Lehmann, mainzi rabbi
(Fordította: MÜLLER IGNÁC)

Donna Annunciata, akinek lelke boldogító érzések s fájdalmas emlékek között hánykolódott, önmagával küzdött, majd így folytatta:

— Az én jövődö unokáim ne folytassanak olyan rettenetes életet, amely telve van a máglyától való állandó rettegetől. Ilyen életet élünk mi évtizedek óta. Én azért azt követtem és attól teszem függővé az én bejegyzésemet a házassághoz, hogy leánykámnak a férje vándoroljon ki velem együtt és keressen Hollandiában menedéket.

— És mi lesz a névvel?

— Én elfoglak benneteket kísérni és magammal fogom vinni Franceskát, nevelt leányomat.

— Jól van nénikém, elfogadom a kikötést, de időt kell nekem adni arra, amíg eladom házamat, üzletemet és áruaktáramat.

— Nem szabad várnotok és halasztani az időt, amíg kedvezően el tudjátok adni a házat és az üzletet. Ő, bárcsak én 20 évvel ezelőtt okosabb lettem volna és elmene-kültem volna a tengeren!

E szavakra Donna Annunciata könnyekben tört ki, amire Don Jose vigasztalólag mondotta:

— Ne sirjon néni, minden jó lesz. Összes vagyonomat rövidesen pénzzé teszem, egynéhány hét múlva elhagyjuk Spanyolországot. Most pedig engedje meg, hogy Ineztől megkérdezzem, akar-e az én feleségem lenni.

Inez ígert mondott és Franceska egész boldog volt, hogy játszótársnője, akít nővérként szeretett, férjhez megy, egy derék rokonukhoz. Donna Annunciata bubánatos arcán is megjelent az örömmek rég nem látott sugara.

Don Jose azonban hiába járt utána, nem talált házára és üzletére vevőt. Madrid lakossága a 14 éves háború következményeit még nem heverte ki: üzlet és forgalom nem volt, a készpénz ritkasággá vált. V. Fülöp ugyan a kereskedelem és ipar fellendítésére tett valamit, de nem volt elég ügyes, hogy a kellő embereket megválogassa. Báró Ripperda hollandiai követ utján Hollandiából hozott anyagot s felszerelést és a közbenjáró báró Ripperda a király kedvéért a katolikus vallásra is áttért, de mindez csak azért történt, hogy annál biztosabban használhassa ki a helyzetét saját vagyonának gyarapítására. A gyárak általában épültek, de egy szép napon kiderült, hogy az összes gépek eltűntek, a gyárépületeket nem fejezték be, Ripperda Marokkóba szökött, ahol mohamedánna lett. Ilyen viszonyok mellett nem csoda, ha nem volt kereskedelmi élet és fellendülő ipar. Ezért nem tudta Don Jose pénzzé tenni vagyonát.

Farkas a bárányok között

Egy szép napon megjelenik egy idegen, Don Jose üzletében.

— Uram, — mondta — szeretnék Don Jose de Montaltóval beszélni.

— Nagy megtiszteltetés rám nézve — felelte a megszólított — én vagyok az. Mivel szolgálhatok?

— Engedje meg első sorban, hogy bemutatkozzam.

Én vagyok Antonio Lopez kapitány. Már megelégettem a háborús életet és kiléptem Ófelsége hadseregéből. Burgos városából származom, az én apám is selyemkereskedő volt, mint Kegyelmed. Erőszakkal vittek el engem katonának, 14 éven át távol voltam a hazától, miután most kapitánnyá avanszáltam, meg akartam lépni az én szegény

szüleimet és akkor látom, hogy a családi ház már csak rom. azok a kutya angolok, akik a várost ostromolták, felgyújtották. Apám meghalt, nővérem is halott, anyám szegény beteg és gyenge, ilyen volt a helyzet, amikor hazahékeztem. Ott maradtam szegény anyámnál, amíg ki nem lehelte lelkét, de mielőtt meghalt szívemre kötötte, hogy utazzam Madridba és keressem fel az ő barátnőjét: Donna Catharina de Montaltót. Kegyelmed talán fia ennek a tiszteltreméltó Senorinának?

— Nem, Donna Katharina apám fivérének felesége volt. Nincs többé az élők sorában.

— Nem él már szegény? Igazán nagyon sajnálom.

— Hogy hívták Kegyelmed boldogult anyját? — kérde Don Jose.

— Donna Izabella Lopez.

— Öszintén megmondom, hogy én ezt a nevet az én megboldogult nagynénemtől soha nem hallottam.

— Énnekem Donna Catharina előtt csak egy szót kellene mondanom és akkor mindjárt felismerné azt, hogy az ő barátnőjétől jövök. Ez a titkos szó: *Echod!*

Don Jose e szó hallatára csendesen megrázkódott, az idegen észrevette, természetesen úgy tett, mintha nem vette volna észre.

— Na, mondotta, ami elmúlt, elmúlt. Ha Donna Catharina meghalt, akkor természetesen nem emlékezhetik az anyámra. De mondja csak, uram, Donna Catharinának volt egy fia, aki Burgosban lakott, ő is családomnak barátja volt. Ő is meg a felesége is régen elhunytak, de amint boldogult anyám beszélt nekem, egy Franceska nevű kisleányt hagytak hátra. Nem mondhatná-e nekem meg, mi lett ebből a fiatal leányból?

— Donna Franceska él, egészséges és igen szép nővé fejlődött.

— Hol él?

— Egy nénijénél.

— Nagyon leköteleznie, ha Kegyelmed bemutatna. Anyám szent kötelességemmé tette, hogy a neki oly drága család utolsó sarjadékai iránt érdeklődjek.

— Majd megkérem nénimet, engedje meg, hogy kapitány urat bemutatassam.

— Köszönöm, uram, köszönöm. Mikor szabad meglátogatnom ismét?

— Holnap, kapitány ur! Tehát viszontlátásra.

— Viszontlátásra.

Az álkapitány eltávozott, rögtön Fray Balthazárhoz ment és örömmel újságotla, az eredményt, hogy a csapda jó helyre került.

Mikor Don Jose, jövődöbeli anyósának házába ment s elmondotta neki találkozását a kapitánnyal, annak elbeszélését hihetőnek találta; Donna Catharinának valójában volt érintkezése burgosi marannosi családokkal és a Lopez név, amely farkast jelent, ilyen eredetre mutatott. Ezért elhatározták, hogy beengedik a házba, de eltökélték magukban, hogy rendkívül óvatosak lesznek és a rejtett zsidóságuk titkait nem fedik fel előtte.

Másnap a megbeszélte időben a kalandor megjelent Don Jose selyemkereskedésében s onnan ketten elindultak a Las Infantos külvárosának háza felé. Ott bemutatkozott a hölgyeknek.

— Rendkívül sajnálom, mondotta, hogy boldogult anyám barátnőjét nem találhattam már életben. Ez nálam nem csupán üres szó, mert nagy és jelentős dolog lett volna számomra, ha ezt a nemes hölgyet személyesen ismertem volna. De ahátmaradottai a rokonok, kezemre járhatnak, hogy az urnó halálát ne érezzem olyan nagyon.

(Folyt. köv.)

Nyílt levél

Lilly Montagu és Frau Professor Goldstein urhölgyeknek

Amint a zsidó felekezeti újságokban olvasom, Önök Magyarországon propagandá-uton voltak, mert terjeszteni akarják a reformot a zsidóságban: hogy kalap nélkül imádkozzanak, hogy férfiak és nők együtt üljenek stb. Propagandájuknak nem volt hatása, mert nem jó helyen kopogtattak, s azért mondom Önöknek jöjjenek ide hozzánk, hitközségünknek igen szép intézményei vannak, rabbink is az Önök szellemében működik. A multkor egy 80 éves aggastyán születe napján nagy áhitattal mondta el a *jevorecheshó-t* hajadon fővel. Mult héten pedig diákértekezlet volt az u. n. téli kistemplomban és az összejövetelnek nagy fényt kölcsönzött a főrabbi megjelenése. Gyönyörű papi talárban jelent meg, nyakán aranszegélyű gyönyörű kis talisz diszelgett és — hajadonfővel volt. Hölgyeim! Hozzánk jöjjenek tehát, a talaj elő van készítve. A hitközség nevét a „Zsidó Ujság” kiadóhivatala önökkel sziveségből közli. Egy dunántúli zsidó

A kommunista Gitele és apja

Hogy milyen elvadtak Szovjetországban a viszonyok, ezt egy német hír-lapiró Ezriél Carlebach most megjelent feljegyzéséből látjuk. Ő ugyanis beutazta Szovjetországot és különösen a zsidók helyzetét tanulmányozta. Legutóbb ismertet egy naplót, amely a szovjetországi bejegyzésével jelent meg és amely illusztrálni akarja, hogy a régi zsidó kispolgár, ügynök, munkás, milyen nehezen tud beletörödni a szovjet mindent kollektívizáló terrorjába. A munkás, akiről szó van, ha gyárban kérdezik, hol van az ő lánya, mindig azt mondja otthon van, segít az anyjának (ami szovjetfogalmak szerint nem becsületes foglalkozás) és még olyan korban van, hogy nem akarja őt küldeni a komszolba (kommunista ifju szervezetbe). Természetesen gonyolják, hogy bizonyára hozományt is gyűjtött már részére burzsuj szokás szerint, valószínűleg egy spekulánshoz adja majd nőül. Ő mindazt eltűri az ő gyermeke Gitele kedvéért, mert arra gondol, hogy 12 évvel ezelőtt a legidősebbik leányát Szóráttal pogrom alkalmával megölték, miután előzőleg pár óráig megkínózták.

Most azután történt, hogy a gyárral szomszédos ukrániai faluból vendégek érkeztek. A vendég-parasztokat elhelyezik és egy hatalmas szál parasztlégnőt ő nála akarnak elhelyezni, ő tiltakozik ellene azzal, hogy felnőtt lánya van

Megnyílt Skrek Lipót r. t.

orth. כשר szalámi,
kolbászaru és konzervgyár
új fiókküzlete

a Keleti
pályaudvarnál
(indulási oldallal szemben)
VII., Baross-tér 16. sz. alatt.

Uj fiókunkban
az összes finom
felvágottak, friss
virsliaruk, kolbászfélék állandóan kaphatók.

Viszonteladónak
eredeti gyári áruk.

Az összes huskon-
zervek állandó nagy
raktára.

Fiókküzletek:
VI., Nagymező-u. 50,
Központi Vásárcsarnok.
Miskolc, Debrecen,
Nyiregyháza

otthon, nem oszthatja meg a szobáját fiatal parasztsuhanceal. Mindezt az ő fiatalabb leánya kedvéért teszi.

Közben a gyárba bizottság jön, amely a munkások körből kiválaszt egyeseket, akiket méltónak tart a kommunista pártba való felvételre. (Ez a felvétel bizonyos jogokat jelent az élelmézésben, az elhelyezkedésben.) A mi munkásunk bizonyítja, hogy már több mint 30 éve kézi munkával kereste kenyerét stb. A felvétel biztosnak ígérkezik, senki nem ellenzi. Felhangzik a szokásos kérdés: „van-e valakinek kifogása?” Erre megszólal egy leány s ezt mondja: „Ez az ember nem való a pártba, megbizhatatlan, mert a pártkiküldötték tekintélyét nem tiszteli.” A munkásnak leánya a Gitele volt.

Meghalt a szamaritánusok főpapja

Jerussalemi jelentések szerint meghalt a szamaritánusok főpapja: *Jicshok ben Amrom*. A szamaritánusok Nablus környékén (bibliai *S'chem*, később Szamariának neveztek) laknak, összesen kétszáz lelket számolnak, de valamikor tudvalevőleg hatalmas nép voltak. Tudjuk Ezro könyvéből, hogy a második templom építésénél ellenei voltak a zsidóknak, amíg Jochanan Hyrcan király (a talmudban: *Janaj Hamelech*) le nem rombolta templomukat a Gerizim hegyén. Idők multán jelentőségük emelkedett, így pl. vállvetve harcoltak a zsidók oldalán a rómaiak ellen, de létszámuk állandóan csökkent és el is felejtették volna őket, hogyha évenként, amikor peszachi áldozatnak bárányt mutatnak be a Gerizim hegyén, nem keresnek fel őket turisták százai. Az elhunyt főpap ilyenkor nagyon szívesen fogadta a turistákat és héberül elbeszélgetett velük. Az ő nyelvük ugyanis egy a héberhez hasonló arameus nyelvjárás, amely nyelven birják a Tórárt és Jehajszúá könyvét is.

A szamaritánusok az arabokkal egész a legutóbbi időkig békében éltek. — hisz életmódban, öltözködésben teljesen hasonlók hozzájuk —, de amikor 1929-ben Nablusból kiindult az arab fajvédő mozgalom, akkor az arabok gyűlölködése ő ellenük is irányult és az öreg főpap, aki most 70 éves korban elhunyt szomoruan beszélt, hogy még arra is vetemedtek, hogy az általa vezetett áldozást is megzavarták, amiért be is panasolta őket az angol mandatárius hatalomnál, amivel természetesen magukra haragították az arabokat akik most már igazán zsidóknak fogják tekinteni ezt a 2400 év előtt a zsidóságból kivált csoportot.

HIREK NAPTÁR

Sabosz Vajslach, Kislév 18.
Gyertyagyújtás (Bpest): 3.45
חמ"כ kimenetele " 4.37

Lapunk legközelebbi száma,
mint ünnepi szám, gazdag
tartalommal fog megjelenni.

— FŐKÁNTORI BEMUTAKOZÁS.
Péntek este és szombaton *Gottlob Abrahám*, a Litvániból származó ungvári *chazen* fog a Kazinczy-templomban előimádkozni.

— A BUDAPESTI ORTH. NÉPÁSZ-
TÁLEGYESÜLET ezévi rendes közgyű-
lését december 18.-án (vasárnap) d. u. 5
órákor a hitközség disztermében (Dob-
utca 35. III.) tartja meg.

— BIZALOMNYILVÁNÍTÁS A PO-
ZSONYI HITKÖZSÉGEI ELNÖKIRÁNT
Több szlovenszkói zsidólapban olyan hírek
jelentek meg, mintha a bratislavai hit-
község képviselőtestülete ellentétbe került
volna Pappenheim elnökkel. A képviselő-
testület túlnyomó többsége erre válaszul
nyilvános manifesztációt tett közzé, amely-
ben biztosítja ragaszkodását az elnököt.

— VENDÉGSZÖNÖKLAT. Páparól
jelentik: „Förabbink edesatyja, Haberfeld
Simon tapolcsányi dajon hitközségünkben
tartózkodva, az elmúlt szombaton az elől-

T.
M.Kir.Nemzeti Múzeum
Budapest.

1932. december 16.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.)

Grünfeld Jolánkát eljegyezte *Schönber-
ger Ignác* Ujpest.

Gottlieb Simon Nyírlugos és *Godinger
Goldel* Mátészalka jegyesek.

Koth Mancika Trnava, *Breuer Sándor*
Dunajská Streda jegyesek. (A galantai
„Ch. T.” gratulál.)

Grünbaum Cipóra Dun.-Streda, *Hof-
städter Frigyes* Bratislava jegyesek.

Lakodalmi díszebéd már P 2.50-től
Niszel étteremben, Rombach utca 16.

Gestetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u.
47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerüzde-
tag, *Mindentéle órák, arany-, ezüst-, briliáns-
árukalkalmi áron való megbízható beszer-
zési forrása.* Kívánatra választékot küld.

Apró hirdetések

HUSZONNÉGY év óta közvetít házasa-
ságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Te-
lefon. Cég nélküli levelezés.

HÁZASSÁGOKAT diszkrétén, előnyösen
közvetít *Kohn Lajos*, Miskolc, Arany
J.-u. 16.

HÖZOMÁNNYAL bíró, szakképzett, val-
lások ortodox fényképésznőt keresek
élettársul, nagyobb vidéki modern vá-
rosban nyitandó műteremhez. „Biztos
jövő” jeligére, válaszbélyeggel.

VALLÁSOS leány, ben tajró-családból
férjhezmenne, hozománnyal. Esetleg öz-
vegyhez is. „Masel” jelige.

ÜZLETRE SZÍR kirakattal kiadó, bizományi
árut, kötött. szöveget elfogadok. Opp-
mann, Dob-u. 30.

NÉMETÜL tudó intelligens urileány el-
menne háztartásba, esetleg gyermekek-
hez. „Lelkiismeretes” jelige.

PERFEKT SZAKÁCSNÓ a takarításban
is segédkezik, éves bizonyítvánnyal orth.
családnál állást keres. Étekezde, VII.,
Dob-u. 37. címén.

FÜGGETLEN URIASSZONY, perfekt
szabónő, házvezetésben jártas, munkájá-
ért jó otthont keres. *Weisz Eugenia*,
Budapest, Solyom-u. 22. III. 23.

FIATALEMBER rőfös- és divatszakká-
ban teljes jártassággal bír, állást keres.
Klein Gyula, Glück Ernő címén, Abauj-
szántó.

MINDENES szakácsné orth. kóser ház-
tartás vezetését vállalja, vidéken is.
Hosszu bizonyítványokkal. *Pollák Vera*,
VIII., Magdolna-u. 31. földsz. 8.

TORÁT, jó karban, vennék. *Klein Farkas*,
Kocsord.

JESIVÁT végzett, érettségizett fiatal-
ember, mérlegképes könyvelő, magyar,
német levelező, állást keres. „Vidéken
is” jelige.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

Chanukai kettős szám

Budapest, 1932. december 27.
5693. Kislév 28.

60 fillér

VIII. évfolyam 49-50. sz.

אללנע מינינע יודישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kalföldre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Pappenheim Izidor a szlovenszkói iroda elnöke

(Tudósítás az 5. oldalon)

A Chanukamécs lángjánál...

Írta: Óbudai FREUDIGER ÁBRAHÁM, a budapesti ortodox hitközség elnöke

Chanuka első szombatján felolvas-
suk templomainkban *Z'charjo* próféta
mélyértelmű vizióját:
ראיתי והנה מנורת זהב כלה ונלה על ראשה
„Láttam egy teljesen aranyból készült
Menorát, csúcán disz-csésze”. A böl-
csek magyarázata (*Jalküt Z'charjo*)
szerint: a próféta előrelátja a chanu-
kai eseményeket, szent ihlettségében
szemléli, miképpen gyullad ki a chas-
moneusi hősök megtisztított szentély-
menorája, amely egyszerre az antió-
chuzsi elnyomatásra (*gülo=gajló*) és
a makkabeusi csodás megváltásra
(*gülo=g'ülo*) utal. És azóta éven-
ként feleleveníti a chanukai menóra a
rajta kigyulladó mécsesekkel együtt
azt a sorsdöntő küzdelmet, melyben
egy hatalmas, felfegyverkezett, de
belsőleg szétesett, erkölcsileg zilált és
leromlott pogány világgal szemben
győzelmet aratott a mi hitünk és az
Egyetlenegy'iten eszmével kapcsola-
tos, tiszta erkölcsöt hirdető, szent Ta-
nunk. Kislév 25-én nemcsak az tör-
tént, hogy a görög-szír király zsoldos
hadseregén győzelmet arattak a
Szentföldet védő chasmoneusok, ha-
nem az is, hogy az összcsozott pogány
világ kaoszából kiragyogott az Egyet-
lenegy I'ten eszméjének világossága.
Ézt a gondolatot találja már a Tóra
első fejezetében kifejezve burkoltan
egyik nagy mesterünk (*S'lóh Hakó-
dajs*). A világosság a Mindenható
י' szavára teremtődött és mivel e
szónak számbeli értéke „25”, a Tóra
tulajdonképpen azt akarja mondani:
„A világosságot a 25” (Kislév
25-ike) hozta.

Az azóta kigyulladt világosság mind
a mai napig ragyog. Ezt az eszmét a
menorával kapcsolatosan fejezi ki egy

régi midras: „A pusztai szentély fel-
avatásához Aharajm főpap nem jár-
ult hozzá anyagi eszközökkel s ezért,
I'ten neki adta a menóra gyújtásának
a parancsát:

בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה
יארורו שבעת הנרות

„Midón meggyújtod a mécseseket, a
Menora színe felé legyen irányítva a
hét mécses „s megerősítette lelkét ez-
zel:

אל תחורא, לגדולה מואת אתה מוכן הקרבנות
כל זמן שבוית המקדש קיים הן גוהגון אבל הנרות
לעולם... לא רמו אל לא נרות של הנוכה
חשמונאי

„az áldozatok meg fognak szünni, de
a mécsesek, amelyeket te fogsz gyuj-
tani, mindenkoron égni fognak.” Ez
természetesen csak a chanuka-mécses-
ekre vonatkozhatik, amelyeket fel-
gyújtottak később Aharajm utódai, a
chasmoneusok és amelyek felgyullad-
nak a zsidó házakban most is, amikor
a Szentély áldozati törvényét nem
gyakoroljuk. (*Ramban*, B'haalajs-
chó.)

Évezredes történeti útján azóta a
zsidóság ott áll a fény mécsstartójánál
és gyújtja azon a mécseseket. Mi teszi
képesé Izraélt e feladata teljesíté-
sére? Hadd feleljen erre a midrasnak
következő kijelentése: „A menora
előtt nagy kő volt és azon 3 lépcső s
ezeken ment fel a főpap a mécsesek
meggyújtására.” (*Jalküt*, B'haalajs-
chó.) Vajjon mit gondoltak őseink
azzal, hogy ezt hagyományozták ne-
künk? Ha körül van szó, akkor Já-
kajv ösatyánk kövére kell gondolni,
amelyen feküdt és álmódva történeti
hivatásának tudatára ébredt. (*Jalküt*,
Z'charjo.) És ha 3 lépcsőről hall a
zsidó ember, akkor az erkölcsi világ

3 főkellékére gondol:
תורה עבודה נמילות הסרים
a Tórára, a vallásosságra és a jóté-
konyságra. A kő és a 3 lépcső, azaz
az ösatyáktól való származásunk és
a Tóra, a vallásosság és a szeretet
gyakorlása képesítenek bennünket
arra, hogy a menoránál szolgálatot
tehessünk, mint egykoron a főpap.

„A mécsesek a mécsstartó színe felé
legyenek irányítva.” Ez a szabály je-
lenti elsősorban a béke szellemében
való egyöntetűséget és az egységes
cél felé való haladást. Ez nem lehet-
séges, ha nincs meg a közösség iránti
önzetlen szeretet, amely az egyéni
szempontok mécsesét a köz menorája
felé irányítja. Ezzel ellenkezik az
egoizmus, amely a másira soha nincs
tekintettel, a közömbösség, amelynek
a közösség minden ügye semmit sem
jelent. A menóra felé irányuló mé-
csesek jelentik az optimizmust, amely
eltölti a közösség minden hű fiát és
ébreszti benne a reményt, hogy érde-
mes a közösségért dolgozni, hűséggel
és odaadással, mert I'ten megáldja a
nemescélű törekvést.

„A menóra felé legyenek irányítva
a mécsesek”, a béke, a közösség
iránti szeretet, az önzést legyűrő al-
truizmus, az igazság győzedelmébe ve-
tett optimizmus vezessen bennünket
hitünk szolgálatában, akkor hűséges
szolgái vagyunk a menóra eszméjének,
az egyetemes emberiség erkölcsi meg-
javulásának és örömmel tekintünk a
jövő felé, amikor az egész világon
megvalósul a szent Ige:

קומי אורי כי בא אורך וכבוד ד' עליך ורה
„Kelj fel, világíts, mert elérkezett a
te világosságod és I'ten dicsősége fel-
ragyog rajtad.”

MENÓRÁK
rendkívül olcsón, soha nem létezett árakon, csak
HEIDEN LEÓ
ékszerésznél.
Budapest, VII., Király-utca 21. — Telefon: 38-1-10.
Saját üzem. Szombaton zárva Gyári árak.

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)
Telefon: 31-0-79.

